

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครินทร์ เขต 2
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

คำนำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริต ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยวิเคราะห์ ความเสี่ยงการทุจริต ตามมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission) เพื่อกำหนดมาตรการสำคัญเร่งด่วนเชิงรุกในการป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริต มุ่งการบริหารงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดวินัยของบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นปัญหาสำคัญและพบบ่อย นอกจากนี้ ยังนำความเสี่ยงการทุจริตที่ได้นี้มากำหนดเป็นมาตรการภายในเพื่อป้องกันการทุจริต ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 อีกด้วย เพื่อมุ่งตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ นโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริต ตลอดจนการวัดระดับการส่งเสริมความโปร่งใสในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีค่าคะแนนที่สูงขึ้นตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดไว้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

สารบัญ

คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	
2. วัตถุประสงค์	
3. กรอบแนวคิดและนิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	
ส่วนที่ 2 การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	5
1. กำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	
1) เกณฑ์โอกาสที่อาจเกิดการทุจริต (likelihood)	
2) เกณฑ์ผลกระทบ (Impact)	
3) เกณฑ์การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต	
2. การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	8
1) การคัดเลือกกระบวนการหรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต	
2) การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	
3) การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
4) การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต	
5) การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	

ส่วนที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

มาตรการป้องกันการทุจริต สามารถจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การออกแบบ และการปฏิบัติงาน ตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสม จะช่วยลดความเสี่ยงการทุจริตได้ ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กร จะช่วยเป็นหลักประกันองค์กรในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือ ในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหาย ขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการ เตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้ การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงเป็นเครื่องมือ ที่ใช้ในการค้นหา หรือระบุจุดอ่อน (Weakness) ของระบบต่าง ๆ ภายในองค์กร ที่อาจเป็นช่องให้เกิดการทุจริต และเป็นการมุ่งหาความเป็นไปได้ (Potential) ที่จะเกิดการกระทำการทุจริตในอนาคต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการ บริหารองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริตใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริตตามมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission) เป็นกรอบการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับ ผลประโยชน์ทับซ้อน

การวิเคราะห์ความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหารจัดการ และ ควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจาก การปฏิบัติงานที่อาจเกิด การทุจริต

ประเภทของความเสี่ยง แบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk: S) หมายถึง ความเสี่ยงเกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมายและ พันธกิจในภาพรวมที่ เกิดจากเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ และการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ไม่เหมาะสม รวมถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างนโยบายเป้าหมายกลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ภาวะการแข่งขัน ทรัพยากรและสภาพแวดล้อม อันส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ขององค์กร

2. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk: O) เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพประสิทธิผลหรือผล การปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากระบบงานภายในขององค์กร/กระบวนการ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมที่ใช้/บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการดำเนิน โครงการ

3. ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk: F) เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณและการเงิน เช่น การบริหารการเงินที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพ และไม่ทันต่อสถานการณ์ หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์การ เช่นการประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอ และ ไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการ เป็นต้น เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณ และการเงินดังกล่าว

4. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ (Compliance Risk: C) เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัยหรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

สาเหตุของการเกิดความเสี่ยง อาจเกิดจากปัจจัยหลัก 2 ปัจจัย คือ

1) ปัจจัยภายใน เช่น นโยบายของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ จริยธรรม คุณภาพของบุคลากร และการเปลี่ยนแปลงระบบงานความเชื่อถือได้ ของระบบสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและเจ้าหน้าที่บ่อยครั้งการควบคุม กำกับดูแลไม่ทั่วถึง และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับของหน่วยงาน เป็นต้น

2) ปัจจัยภายนอก เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี หรือ สภาพการแข่งขัน สภาวะแวดล้อมทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างมาตรการในการป้องกัน สกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริต ปิดโอกาสที่จะเกิดการให้หรือเรียกรับสินบน

2. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ

3. เพื่อเพิ่มมูลค่าขององค์กรต่อผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระบบธรรมาภิบาล และความซื่อตรงขององค์กร

4. เพื่อสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาต่อการบริหารราชการแผ่นดินแก่ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชน

กรอบแนวคิดและนิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) โดยเฉพาะหลักการควบคุมการทุจริตคอร์รัปชัน (Corruption Control) ซึ่งหมายถึง การไม่กระทำและไม่สนับสนุนการทุจริต พร้อมทั้งร่วมมือกันควบคุมไม่ให้เกิดการทุจริตในองค์กร จึงเป็นหลักการบริหารจัดการที่มุ่งสู่การเป็นการเป็นราชการใสสะอาดสามารถสกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริตและประพฤติมิชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) จึงเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการดำเนินงานของส่วนราชการให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ได้ขับเคลื่อนการดำเนินการ ที่เน้นเรื่อง การป้องกัน ป้องปรามที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการสกัดกั้น ยับยั้งไม่ให้เกิดการทุจริต โดยการประเมิน ความเสี่ยงการทุจริตในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อป้องกัน สกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริต โดย ได้จำแนกประเภทการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต เป็น ๓ ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริตด้านการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ของทางราชการ

ด้านที่ 2 ความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริตด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

ด้านที่ 3 ความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริตด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

นียมประเภทของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต		
ด้านที่ 1	ความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริตด้านการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ของทางราชการ	การให้บริการด้านการอนุมัติ อนุญาต ตาม พ.ร.บ.การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.2558
ด้านที่ 2	ความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริตด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่	การใช้อำนาจที่ได้มาจากการดำรงตำแหน่งใด ตำแหน่งหนึ่ง โดยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ หรือประพฤติดมิชอบ
ด้านที่ 3	ความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริตด้านการใช้จ่ายงบประมาณ	โครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในปีที่ทำการประเมินของทุกประเภทงบประมาณได้แก่ งบดำเนินงาน งบลงทุน งบรายจ่ายอื่น งบเงินอุดหนุนหรือเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น งบกลางเงินนอกงบประมาณ และ โครงการที่จ่ายขาดจากเงินสะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ศัพท์เฉพาะ คำนินยาม

ศัพท์เฉพาะ	คำนินยาม
สินบน Bribery	ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ให้แกบุคคลเพื่อให้ผู้นั้นกระทำการหรือละเว้นไม่กระทำการตามที่ต้องการสินบนต้องการ คำศัพท์ที่สื่อถึงสินบน เช่น เงินแป๊ะเจี๊ยะ เงินใต้โต๊ะ ส่วย สินน้ำใจ ค่าดำเนินการ ค่าอำนวยความสะดวก ค่านำร้อนน้ำชา ค่าหัวคิว เงินทอน กินตามน้ำ ค่ารับรอง

ความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk)	การดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบ หรืออาจการก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงานในอนาคต
ความเสี่ยง (Risk)	ความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์บางอย่างซึ่งมีผลกระทบทำให้การดำเนินงาน ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือเบี่ยงเบนไปจากที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจส่งผลในทางบวกหรือทางลบก็ได้ ผลกระทบทางลบ เรียกว่า ความเสี่ยง ผลกระทบทางบวก เรียกว่า โอกาส
ความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริต	โอกาสหรือความไม่แน่นอนในการปฏิบัติงานและการใช้อำนาจหน้าที่ ที่อาจนำไปสู่การทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบนซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความโปร่งใส ความน่าเชื่อถือ และความเสียหายต่อองค์กรหรือสังคมโดยรวม.
ความเสี่ยง /ปัญหา	ความเสี่ยง : เหตุการณ์ที่ยังไม่เกิด ต้องหามาตรการควบคุม ปัญหา : เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว รู้อยู่แล้ว ต้องแก้ไขปัญหา
ประเด็นความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริต	เป็นขั้นตอนในการค้นหาว่ามีรูปแบบความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริต อย่างไรบ้าง
โอกาส (Likelihood)	โอกาสหรือความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์จะเกิดขึ้น
ผลกระทบ (Impact)	ผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งที่เป็นตัวเงินหรือไม่เป็นตัวเงิน
ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score)	คะแนนรวมที่แสดงให้เห็นถึงระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต ที่เป็นผลจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริต จาก 2 ปัจจัยคือ โอกาสเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact)

ส่วนที่ 2

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริต ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยวิเคราะห์ ความเสี่ยงการทุจริต ตามมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission) วิธีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต จึงอาศัย ขั้นตอนหลักในการประเมิน 3 ขั้นตอน ดังนี้

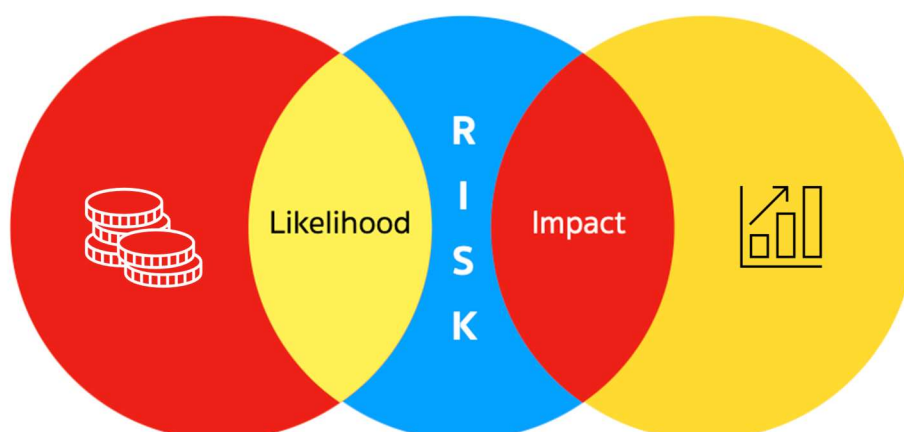
1. กำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
2. การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
3. การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ได้ดำเนินการกำหนด เกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน โดยพิจารณา จาก 2 ปัจจัย คือด้านโอกาสที่อาจเกิดการทุจริต และด้านผลกระทบ และกำหนดการให้คะแนนทั้ง 2 ปัจจัย รายละเอียดดังนี้

โอกาสที่อาจเกิดการทุจริต (likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง ในช่วง เวลาหนึ่ง ในรูปของความถี่หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ

ผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้นโดยสามารถ แบ่งเป็นผลกระทบทางการเงินและผลกระทบที่ไม่ใช่การเงิน สำนักงานเขตพื้นที่

1. เกณฑ์โอกาสที่อาจเกิดการทุจริต (likelihood)

โอกาสที่จะเกิดการทุจริต (likelihood)	
5	โอกาสเกิดการทุจริต มากกว่า 5 ครั้งต่อปี
4	โอกาสเกิดการทุจริต มากกว่า 4 ครั้งต่อปี
3	โอกาสเกิดการทุจริต มากกว่า 3 ครั้งต่อปี
2	โอกาสเกิดการทุจริต มากกว่า 2 ครั้งต่อปี
1	โอกาสเกิดการทุจริต มากกว่า 1 ครั้งต่อปี

2. เกณฑ์ผลกระทบ (Impact)

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
5	เกิดความเสียหายต่อหน่วยงาน บุคลากรถูกชี้มูลความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม
4	ภาพลักษณ์หน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส สื่อสังคมออนไลน์ลงข่าวอย่างต่อเนื่อง
3	หน่วยตรวจสอบจากภายนอก เข้าตรวจสอบข้อเท็จจริง
2	ปรากฏข่าวสื่อที่อาจพาดพิงบุคลากรภายในหน่วยงาน มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส
1	แทบจะไม่มี

3. เกณฑ์การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk) แสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณาจากผลคูณของระดับโอกาสที่ จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ 4 ระดับ ดังนี้

ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
1	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk: E)	15-25 คะแนน
2	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk: H)	9-14 คะแนน
3	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk: M)	4-8 คะแนน
4	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk: L)	1-3 คะแนน

ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Profile) ที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น (Impact) และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Boundary) โดยที่

$$\text{ระดับความเสี่ยง} = \text{โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ} \times \text{ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่าง ๆ}$$

ซึ่งจัดแบ่งเป็น 4 ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น 4 ส่วน (4 Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่ง ดังนี้

ระดับความเสี่ยง	คะแนนระดับความเสี่ยง	มาตรการกำหนด	การแสดงสีสัญลักษณ์
สูงมาก (Extreme)	15-25 คะแนน	มีมาตรการลด และประเมิ นซ้ำหรือถ่ายโอนความเสี่ยง	สีแดง
สูง (High)	9-14 คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	สีส้ม
ปานกลาง (Medium)	4-8 คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง แต่มี มาตรการควบคุมความเสี่ยง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	1-3 คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	สีเขียว

Risk Score					
โอกาสเกิด	ผลกระทบ				
	1	2	3	4	5
5	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
4	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
3	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
2	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
1	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริต ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

เป็นขั้นตอนการระบุประเด็นความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริต ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต โดยการอธิบายรายละเอียดเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตว่า มีรูปแบบพฤติกรรมการณ์การทุจริตที่ในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงานของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน ให้ละเอียดและชัดเจน มากที่สุดว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร โดยผู้ปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบ กระบวนการหรือโครงการ (Risk Owners) และตัวแทนของหน่วยงาน อาจมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก ด้วยก็ได้ เนื่องจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริต Risk Owners ส่วนใหญ่ไม่ยอมรับหรือบิดเบือนในความบกพร่องของตนเอง ผู้ประเมินความเสี่ยงการทุจริตจึงไม่ใช่ Risk Owners เท่านั้นในการค้นหาความเสี่ยงการทุจริต ค้นหาจาก ความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูงมีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด (Unknown Factor) ในขั้นตอนนี้ เป็นการตั้งสมมติฐานหรือ เป็นการพยากรณ์ล่วงหน้าที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพิ่มเติม (Scenario) เป็นการมองข้อมูล ไปข้างหน้า (Forward looking information) โดยไม่คำนึงว่าหน่วยงานมีมาตรการควบคุมความเสี่ยง การทุจริตนั้น อยู่แล้วหรือไม่ โดยการมองความเสี่ยงการทุจริตด้วยข้อมูลที่เลวร้ายที่สุด (Worst Case) หลักการ ที่สำคัญ ต้องไม่เอาปัญหาหรือข้อจำกัด จากการบริหารงานในปัจจุบัน เช่น ทรัพยากร คน พาหนะ ระบบเทคโนโลยี ไม่มีหรือไม่พอบุคลากรไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ไม่มีจิตสำนึก ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่การดำเนินงานอาจ ไม่บรรลุเป้าหมายมาปนกับความเสี่ยงการทุจริต เพราะจะทำให้ละเลยการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

การให้คะแนนความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริต โดยพิจารณาจากขั้นตอนการดำเนินงานพิจารณาจาก 2 ปัจจัย คือ โอกาสเกิด (Likelihood) และ ผลกระทบ (Impact) จะได้ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score) ว่าอยู่ในระดับ สูงมาก สูง ปานกลาง หรือต่ำ ตามเกณฑ์ที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 1 โดยตารางการระบุประเด็นความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริต การให้คะแนนความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริต และระดับความรุนแรงของความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริต

1. การคัดเลือกกระบวนการหรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 แบ่งการประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริต ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ออกเป็น 2 ประเด็น คือ

- 1) ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ ได้แก่ การจัดซื้อจัดจ้าง
- 2) ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ ได้แก่ การบริหารงานบุคคล

2. การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ตารางที่ 1 การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต การให้คะแนนความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริต และระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

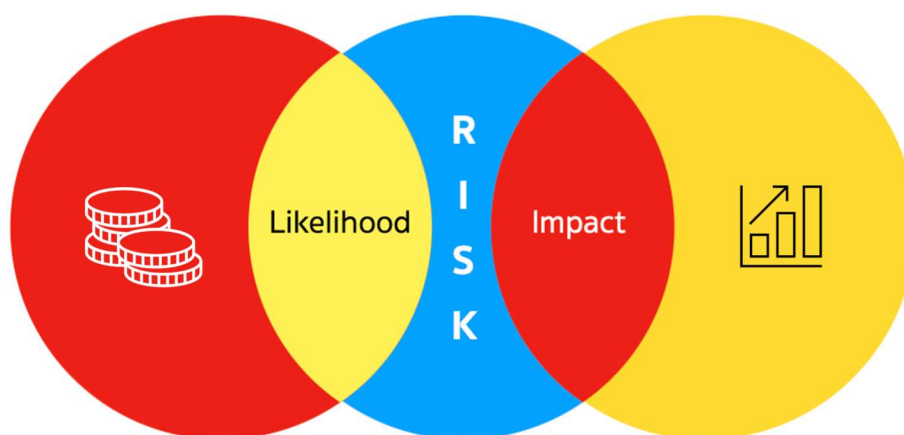
ลำดับ ที่	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง		
			Risk Score (L x I)		
			Likelihood	Impact	Risk Score
1	ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ ได้แก่ การจัดซื้อจัดจ้าง				
	1.1การตรวจสอบ เกณฑ์คุณลักษณะ และแบบรูปรายการ ของครุภัณฑ์ สำนักงาน ชุดโต๊ะ เก้าอี้ทำงาน	อาจมีการรับสินบนเพื่อให้ กำหนดคุณลักษณะของครุภัณฑ์ ที่จัดซื้อจัดจ้าง เอื้อประโยชน์ ให้กับผู้ค้ารายใดรายหนึ่ง	1	1	1
	1.2การตรวจรับ พัสดุ	อาจมีการรับสินบน เพื่อให้การ ตรวจรับพัสดุของคณะกรรมการ เอื้อประโยชน์ต่อผู้ค้า	1	1	1
2	ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ ได้แก่ การบริหารงานบุคคล				
	2.1การพิจารณา ย้าย	อาจมีการติดสินบนเจ้าหน้าที่ให้ การพิจารณาย้ายไม่เป็นธรรม เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลใด บุคคลหนึ่ง	1	1	1

3. การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ได้ดำเนินการกำหนดเกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน โดยพิจารณาจาก 2 ปัจจัย คือด้านโอกาสที่อาจเกิดการทุจริต และด้านผลกระทบ และกำหนดการให้คะแนนทั้ง 2 ปัจจัย รายละเอียดดังนี้

โอกาสที่อาจเกิดการทุจริต (likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง ในช่วงเวลาหนึ่ง ในรูปของความถี่หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ

ผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้นโดยสามารถแบ่งเป็นผลกระทบทางด้านการเงินและผลกระทบที่ไม่ใช่การเงิน สำนักงานเขตพื้นที่

1. เกณฑ์โอกาสที่อาจเกิดการทุจริต (likelihood)

โอกาสที่จะเกิดการทุจริต (likelihood)	
5	โอกาสเกิดการทุจริต มากกว่า 5 ครั้งต่อปี
4	โอกาสเกิดการทุจริต มากกว่า 4 ครั้งต่อปี
3	โอกาสเกิดการทุจริต มากกว่า 3 ครั้งต่อปี
2	โอกาสเกิดการทุจริต มากกว่า 2 ครั้งต่อปี
1	โอกาสเกิดการทุจริต มากกว่า 1 ครั้งต่อปี

2. เกณฑ์ผลกระทบ (Impact)

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
5	เกิดความเสียหายต่อหน่วยงาน บุคลากรถูกชี้มูลความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม
4	ภาพลักษณ์หน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส สื่อสังคมออนไลน์ลงข่าวอย่างต่อเนื่อง
3	หน่วยตรวจสอบจากภายนอก เข้าตรวจสอบข้อเท็จจริง
2	ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงบุคลากรภายในหน่วยงาน มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส
1	แทบจะไม่มี

3. เกณฑ์การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk) แสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณาจากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ 4 ระดับ ดังนี้

ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
1	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk: E)	15-25 คะแนน
2	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk: H)	9-14 คะแนน
3	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk: M)	4-8 คะแนน
4	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk: L)	1-3 คะแนน

ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Profile) ที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น (Impact) และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Boundary) โดยที่

$$\text{ระดับความเสี่ยง} = \text{โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ} \times \text{ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่าง ๆ}$$

ซึ่งจัดแบ่งเป็น 4 ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น 4 ส่วน (4 Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่ง ดังนี้

ระดับความเสี่ยง	คะแนนระดับความเสี่ยง	มาตรการกำหนด	การแสดงผลสัญลักษณ์
สูงมาก (Extreme)	15-25 คะแนน	มีมาตรการลด และประเมิ นซ้ำหรือถ่ายโอนความเสี่ยง	สีแดง
สูง (High)	9-14 คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	สีส้ม
ปานกลาง (Medium)	4-8 คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง แต่มี มาตรการควบคุมความเสี่ยง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	1-3 คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	สีเขียว

Risk Score					
โอกาสเกิด	ผลกระทบ				
	1	2	3	4	5
5	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
4	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
3	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
2	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
1	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง

4 การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

จากแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Profile) ที่ได้จาก การวิเคราะห์ความเสี่ยง และการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง สามารถสรุปการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ผลการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	จัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง
การรับสินบนเพื่อให้กำหนดคุณลักษณะของครุภัณฑ์ที่ จัดซื้อจัดจ้าง อาจเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ค้ารายใดราย หนึ่ง	ลำดับ 1 (ต่ำ = 1 คะแนน)
การรับสินบน เพื่อให้การตรวจรับพัสดุของ คณะกรรมการเอื้อประโยชน์ต่อผู้ค้า รายใดรายหนึ่ง	ลำดับ 1 (ต่ำ = 1 คะแนน)
การติดสินบนเจ้าหน้าที่ให้การพิจารณาไม่เป็น ธรรม เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง	ลำดับ 1 (ต่ำ = 1 คะแนน)

5. การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ตารางที่ 2 การรายงานการประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริต ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2 ประเด็น คือ 1 การจัดซื้อจัดจ้าง และ 2.การบริหารงานบุคคล โดยระบุเหตุการณ์ความเสี่ยงและระดับของความเสี่ยงและมาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง

เหตุการณ์ความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริต	Risk Score (L x I)				มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต
	Likelihood	Impact	Risk Score	ระดับความเสี่ยง	
1.การจัดซื้อจัดจ้าง (กรณีการจัดซื้อจัดจ้างครุภัณฑ์สำนักงาน ชุดโต๊ะ เก้าอี้ทำงาน)					
1.1การตรวจสอบเกณฑ์คุณลักษณะและแบบรูปรายการของครุภัณฑ์สำนักงาน ชุดโต๊ะ เก้าอี้ทำงาน ที่อาจมีการรับสินบนเพื่อกำหนดคุณลักษณะของครุภัณฑ์ที่จัดซื้อจัดจ้างเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ค้ารายใดรายหนึ่ง	1	1	1	ต่ำ	1.มีคณะกรรมการ เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำร่างขอบเขตงาน หรือรายละเอียด คุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะจัดซื้อจัดจ้าง 2.มีขั้นตอนเสนอความเห็นชอบผ่านสายงานตามลำดับ 3.ผู้บังคับบัญชา กำกับดูแล ควบคุม และติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างใกล้ชิด
1.2การตรวจรับพัสดุ ที่อาจมีการรับสินบน เพื่อให้การตรวจรับพัสดุของคณะกรรมการเอื้อประโยชน์ต่อผู้ค้า	1	1	1	ต่ำ	1.แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุจากหน่วยงานอื่น หรือกลุ่มอื่นที่มีความรู้ความสามารถ มีพฤติกรรมไม่ส่อการทุจริต 2.กำกับดูแลให้บุคลากรปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และแนวทางการจัดซื้อจัดจ้าง 3.กำกับ ติดตาม ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ พ.ร.บ.พัสดุฯ และระเบียบอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

เหตุการณ์ความเสี่ยงที่อาจ เกิดการให้หรือรับสินบน	Risk Score (L x I)				มาตรการควบคุมความเสี่ยง การทุจริต
	Likelihood	Impact	Risk Score	ระดับ ความ เสี่ยง	
					4.ผู้บังคับบัญชา กำกับดูแล ควบคุม และติดตามการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่อย่างใกล้ชิด
2.การบริหารงานบุคคล (กรณีย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา)					
2.1การพิจารณาย้าย ที่อาจ มีการติดสินบนเจ้าหน้าที่ให้ การพิจารณาย้ายไม่เป็น ธรรม เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อ บุคคลใดบุคคลหนึ่ง	1	1	1	ต่ำ	1.ให้มีคณะกรรมการทุกขั้นตอนใน การพิจารณาย้าย เป็นคณะชุดใน แต่ละขั้นตอนให้มีตัวแทน อกคศ. เข้ามาเป็นกรรมการทุกชุด เพื่อ ความโปร่งใส 2.ผู้บังคับบัญชา กำกับดูแล ควบคุม และติดตามการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่อย่างใกล้ชิด